

БУДОВА АТОМУ

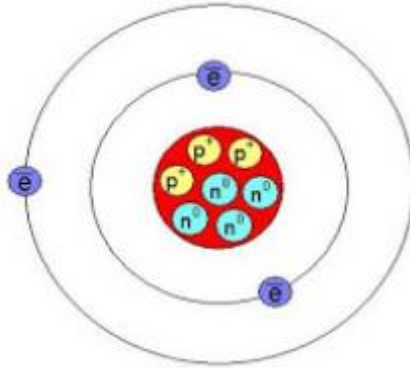
1. Відкриття, що передували уявленню про складність будова атома:

- 1895р. – Рентген – відкрив промені з великою проникаючою здібністю
- 1896р. - Беккерель – відкрита радіоактивність
- 1897 р. – Томпсон – відкрив електрон

2. Модель атома:

1903 р. – Томпсон – «булка (кекс) з родзинками»

1911 р. – Резерфорд - планетарна модель атома: *атом складається з позитивно зарядженого ядра, дуже малого за розміром, в якому зосереджена вся маса атома. Навколо ядра обертаються негативно заряджені електрони*

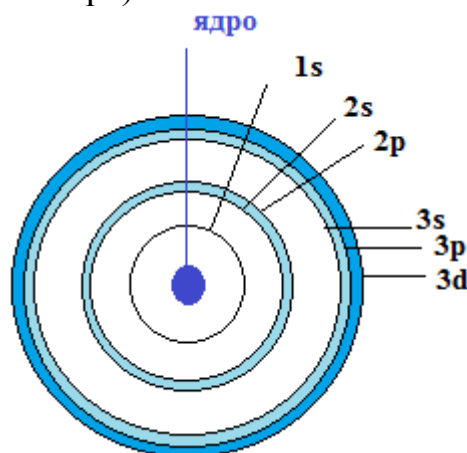

1913 р. Бор сформулював *постулати*:

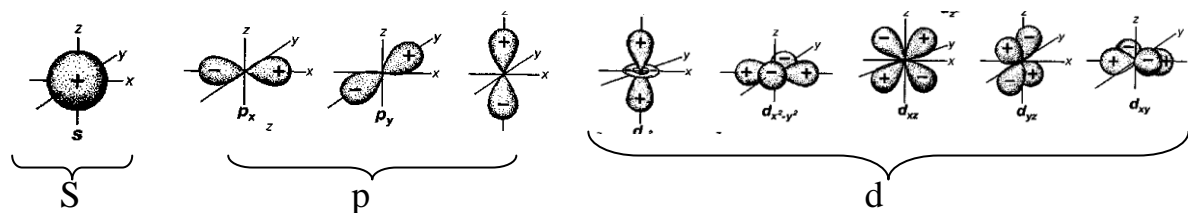
- Електрон обертається навколо ядра по стаціонарних орбітах, не втрачаючи енергію
- При поглинанні та випромінюванні кванту ($h\nu$) енергії, електрон переходить з однієї орбіти на іншу

3. Квантово- механічні уявлення про будову атому

Атомна орбіталь – область об'єму атома, в якій ймовірність знаходження електрона максимальна (електронна хмара)

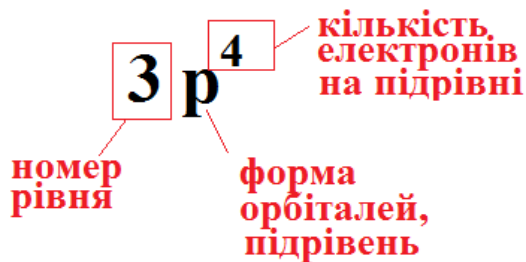

Форми електронної хмари:

Максимальна кількість електронів на кожному підрівні: **s-2, p-6, d- 10, f-14**

Позначення

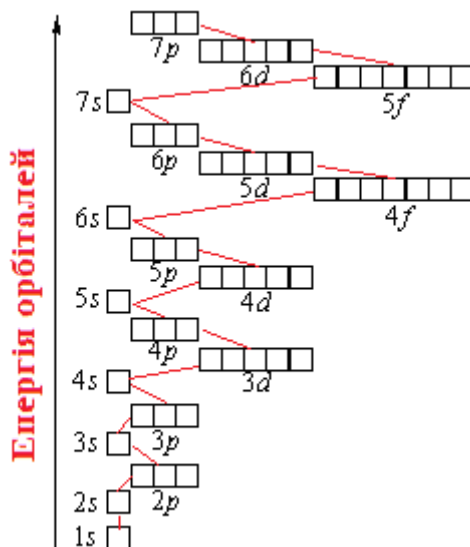
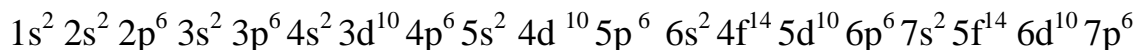
Означає, що на третьому рівні на p-орбіталях знаходиться 4 електрони

Принципи та правила порядку заповнення атомних орбіталей

Принцип Паулі: в атомі не може бути двох електронів, у яких усі чотири квантові числа однакові

Правило Хунда: електрони заповнюють атомні орбіталі так, щоб абсолютне значення сумарного спіна було максимальне

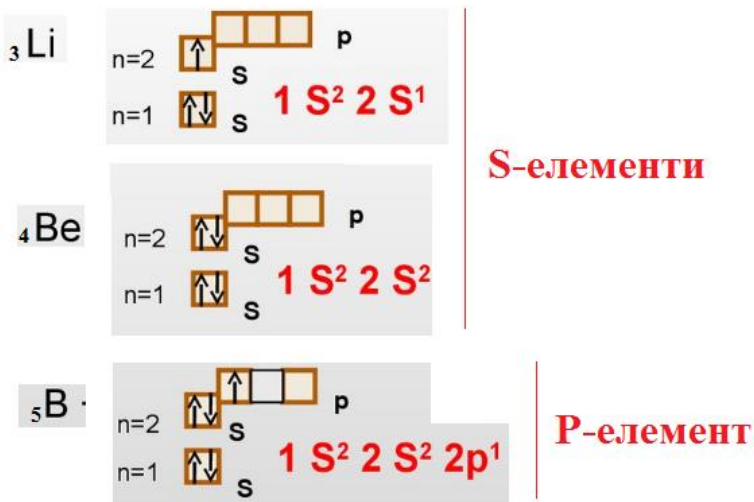
Формула Клечковського:

1 період

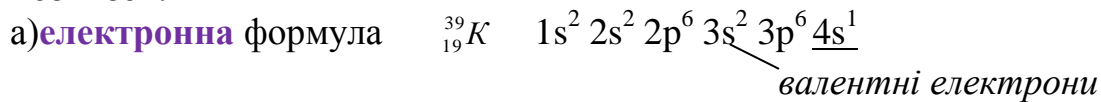

2 період

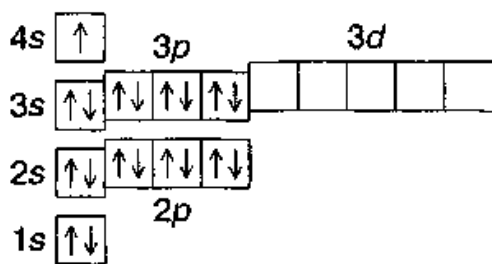

Приклад: Написати електронну та електронно-графічну формулу Калію. Указати валентні електрони. Указати склад ядра атому

Розв'язок:

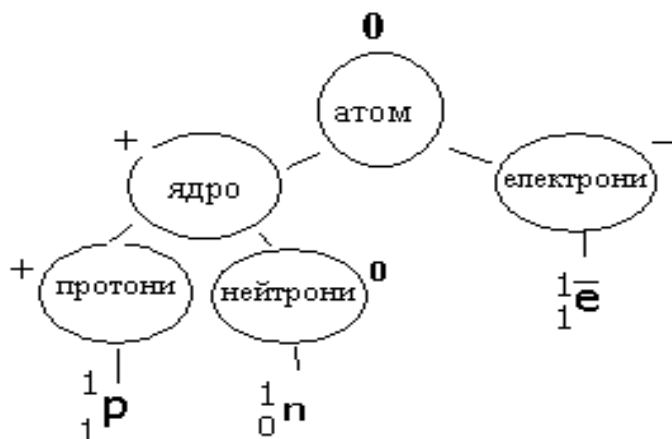
б) **електронно-графічна** формула

Будова іонів

БУДОВА ЯДРА АТОМА

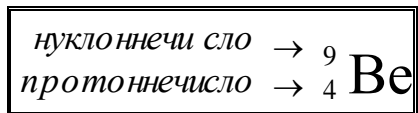

$$A = Z + N$$

СКЛАД ЯДРА

Протонне число (Z) – кількість протонів в атомі (${}^4\text{Be}$, ${}_{20}\text{Ca}$)

Нуклонне число (A) – сумарна кількість протонів і нейтронів (${}^9\text{Be}$, ${}^{40}\text{Ca}$)

Хімічний елемент – вид атомів з певним протонним числом.

Нейтрони = нуклонне число (A) – протонне число (Z)

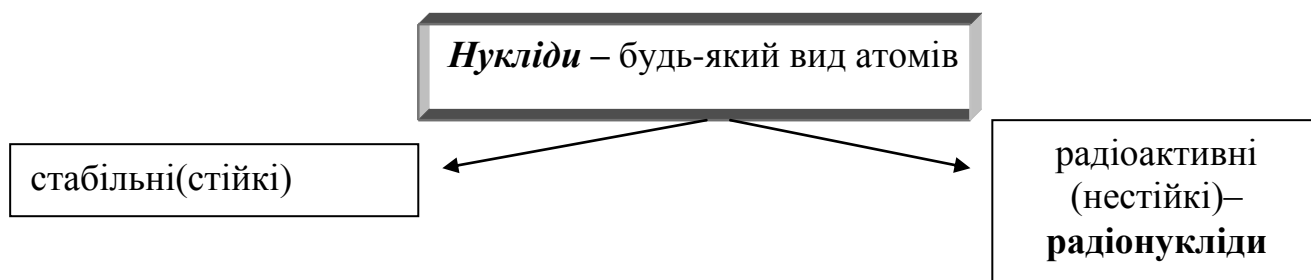
Ядра атомів з $Z > 83$ – нестійкі, розпадаються → радіоактивний розпад

Ізотопи – види атомів з різною кількістю нейтронів.

позначення ${}_{17}^{37}\text{Cl}$ або **Хлор - 37**

Приклад: ізотопи Гідрогену: ${}^1\text{H}$ - протій, ${}^2\text{D}$ - дейтерій, ${}^3\text{T}$ - тритій

"Важка" - вода D_2O – властивості такі ж, як і у звичайної води.

Ізотопи – нукліди (види атомів) одного елемента

Приклад ^{12}C , ^{13}C – ізотопи Карбону

Відносна атомна маса елементів, що мають ізотопи:

$$A_r(E) = \chi_1 \cdot A_1 + \chi_2 \cdot A_2 + \dots + \chi_n \cdot A_n$$

приклад: для Хлору встановлено, що $\frac{3}{4}$ атомів – це ^{35}Cl та $\frac{1}{4}$ атомів – це ^{37}Cl

$$A_r(\text{Cl}) = \frac{3}{4} \cdot 35 + \frac{1}{4} \cdot 37 = 35,5 \quad (\frac{1}{4} \text{ та } \frac{3}{4} - \text{атомні частки ізо-топів } \chi - \text{"ксі" або "хі"})$$

Відхилення значення атомної маси від цілого числа вказує на наявність ізо-топів:

Cu ($A_r = 63,546$) – 2 ізотопи

Zn ($A_r = 65,38$) – 5 ізотопів